

Oporezivanje dobiti u Republici Hrvatskoj

Krznarić Jandras, Sadra

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:871931>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić
Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

SANDRA KRZNARIĆ JANDRAS

OPOREZIVANJE DOBITI U REPUBLICI HRVATSKOJ

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2019. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić
Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

OPOREZIVANJE DOBITI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Mentor:

dr. sc. Miroslav Gregurek, prof. v.š.

Studentica:

Sandra Krznarić Jandras

Naziv kolegija:

POREZNI SUSTAV I PRIMJENA

JMBAG:

0067407735

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT.....	2
1 UVOD.....	3
2 POREZ NA DOBIT	5
2.1 RAZVOJ POREZA NA DOBIT	5
2.2 ZAKONODAVNI OKVIR.....	6
2.3 OSNOVNI ELEMENTI POREZA NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ	7
2.3.1 POREZNI OBVEZNIK.....	7
2.3.2 POREZNA STOPA	8
2.3.3 POREZNO RAZDOBLJE	8
2.3.4 POREZNA OSNOVICA.....	9
2.3.5 POREZNI GUBITAK.....	12
2.3.6 POREZNE OLAKŠICE, OSLOBOĐENJA I POTICAJI.....	12
2.4 DVOSTRUKO OPOREZIVANJE I METODE ZA IZBJEGAVANJE DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA.....	14
2.5 FINACIJSKA ULOGA POREZA NA DOBIT	17
3 POSTUPAK UTVRĐIVANJA POREZNE OSNOVICE POREZA NA DOBIT	20
3.1 PRIMJER POPUNJAVANJA PD OBRASCA.....	20
3.1.1 Obrazac PD II. POVEĆANJE DOBITKA – SMANJENJE GUBITKA	21
3.1.2 Obrazac PD III. SMANJENJE DOBITKA – POVEĆANJE GUBITKA.....	30
3.1.3 Obrazac PD IV. – POREZNA OSNOVICA	35
3.1.4 Obrazac PD V. – POREZNI GUBITAK	37
3.1.5 Obrazac PD VI. – POREZNA OBVEZA	38
3.1.6 Obrazac PD VII. – POREZNE OLAKŠICE, OSLOBOĐENJA I POTICAJI	39
3.1.7 Obrazac PD VIII. – POREZNA OBVEZA NAKON ODBITKA OLAKŠICA, OSLOBOĐENJA I POTICAJA41	
4 ZAKLJUČAK	43
5 POPIS LITERATURE	44
5.1 KNJIGE I ČLANCI	44
5.2 INTERNETSKI IZVORI.....	44
5.3 ZAKONI I DRUGI PROPISI.....	44
5.4 ČLANCI IZ ČASOPISA.....	44

SAŽETAK

Tema ovog rada je oporezivanje dobiti u Republici Hrvatskoj. Porez na dobit je porez što ga trgovačka društva plaćaju na ostvarenu dobit odnosno na razliku prihoda i rashoda. Prema krovnom zakonu koji uređuje porez na dobit odnosno Zakonu o porezu na dobit (NN 177/04) porezna osnovica je dobit poduzeća koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda ali koja se sukladno zakonskim odredbama korigira za propisane stavke uvećanja odnosno umanjena porezne osnovice. Iako porez na dobit u ukupnim poreznim prihodima RH nema značajnu ulogu, sustav olakšica, oslobođenja i poticaja koji umanjuju poreznu osnovicu mogu potaknuti nova ulaganja i zapošljavanje odnosno povećati rentabilnost samog poslovanja. Osnovni elementi poreza na dobit su porezni obveznik, porezna osnovica, porezna stopa, porezno razdoblje, porezni gubitak te olakšice, oslobođenja i poticaji. Prilikom oporezivanja dobiti često dolazi do dvostrukog oporezivanja što se može izbjeći ili ublažiti primjenom sustava imputacije ili sustava pripisivanja, zatim sustava odvojenih poreznih stopa i sustava odbitka dividendi te sklapanjem međunarodnih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. U sustavu poreza na dobit koristi se i pojam transfernih cijena čijom zlouporabom dolazi do izbjegavanja porezne obveze. Postupak prijave utvrđene porezne obveze vrši se predajom popunjenog obrasca PD poreznoj upravi u zakonom predviđenim rokovima.

Ključne riječi: dobit, porez na dobit, porezni obveznik, porezna osnovica

ABSTRACT

The topic of this written project is taxation of profits in the Republic of Croatia. A corporate income tax is a tax that is paid by companies. Tax profit or taxable profit is used to distinguish between accounting profit or earnings.. According to the main law, the tax base is the profit of the company which is determined according to accounting regulations as the difference in revenues and expenditures but is corrected in accordance with the statutory provisions for or reduced tax base. Although income tax in total tax revenues does not play a significant role, the system of relief, exemptions and incentives that diminish the tax base can stimulate new investment and employment, or increase the profitability of the business itself. The basic elements of corporate tax are the taxable person, tax base, tax rate, tax period, tax loss and relief, exemptions and incentives. When taxing profits, there is often a double taxation which can be avoided or mitigated by applying the imputation system, the split-rate system and the dividend deduction system and by arranging double taxation agreements. The corporate tax system also uses the notion of transfer pricing, which can be used to avoid tax liability. Companies need to apply the established tax to the tax authorities within the statutory deadlines.

Key words: **a profit or a corporate income, a tax profit, a taxable person, a tax base**

1 UVOD

Tema ovog rada je oporezivanje porezom na dobit u Republici Hrvatskoj. Općenito govoreći, porezi su najizdašniji proračunski prihod u Hrvatskoj. Prema podacima Ministarstva financija, porezi u općem proračunu u prosjeku čine 58% ukupnih proračunskih sredstava. Najviše u proračun donose PDV (cca 34%) i doprinosi za socijalno osiguranje (cca 34%) a nakon toga slijede porez na dohodak, dobit (cca 11%) i trošarine (cca 10%).

Predmet ovog rada jest definirati porez na dobit unutar hrvatskog poreznog sustava, objasniti razloge za njegovo uvođenje, definirati koji su elementi poreza na dobit te kakva mu je financijska uloga. Provedena analiza prikazati će na koji način porez na dobit sudjeluje u poreznom sustavu, kakve su zakonske odredbe, kakve obveze i prava ima hrvatski porezni obveznik po pitanju poreza na dobit.

Cilj i svrha ovog rada je prikazati kako u praksi izgleda utvrđivanje porezne osnovice a samim time i porezne obveze, što sve utječe na poreznu obvezu, mora li računovodstveni gubitak zaista biti gubitak ili se primjenom zakonskih propisa računovodstveni gubitak može pretvoriti u porezni dobitak. I obrnuto, hoće li utvrđena računovodstvena dobit nakon primjene svih zakonom propisanih odredbi o povećanju i smanjenju porezne osnovice ostati dobit ili će na koncu biti utvrđen porezni gubitak te što to znači za utvrđivanje konačne porezne obveze.

Rad se sastoji od pet tematskih cjelina. Središnji i najopsežniji dio rada odnosi se upravo na predmet ovog rada a to je porez na dobit. U prvom djelu biti će govora o porezu na dobit općenito, o njegovom razvoju, zakonodavnom okviru koji ga regulira i sl. Nakon toga slijedi dio koji opisuje osnovne elemente poreza na dobit koji temeljitom razradom pruža širu sliku o njegovoj primjeni. Zanimljivo je spomenuti i neke anomalije koje se javljaju u sustavu oporezivanja dobiti kao što je pojava dvostrukog oporezivanja, načini na koje se anomalije ublažava, zatim zlouporabu transfernih cijena i sl. U drugom djelu na praktičan način, slijedeći sve točke obrasca PD, biti će prikazan način obračuna porezne osnovice a samim time i porezne obveze.

Tijekom analize i proučavanja tematike, manji problem predstavljalo je prikupljanje važeće literature jer se radi o tematici koja je jako podložna promjenama te iz tog razloga dostupna literatura u nekim dijelovima vrlo brzo postaje neažurna i netočna odnosno zastarjela. Za opće informacije u radu se koristila dostupna knjižnička literatura dok su informacije za potrebe praktičnog djela proizašle iz Zakona o porezu na dobit, njegovih izmjena i dopuna te Pravilnika o porezu na dobit i njegovih izmjena i dopuna. Također, praktični dio rada odnosno prikaz obrasca PD i način njegova popunjavanja izrađen je na temelju podataka iz stručnog časopisa koji na jasan i čitljiv način daje smjernice o utvrđivanju porezne obveze. Popis literature detaljno je naveden u zadnjoj cjelini.

2 POREZ NA DOBIT

Porez na dobit je oblik izravnog poreza kojim se oporezuje dohodak, odnosno dobit pravnih osoba. Pri ubiranju poreza na dobit ne uzimaju se u obzir osobna svojstva vlasnika društva kapitala ili drugim riječima, ne vodi se računa o ekonomskoj snazi gospodarskog subjekta.

„Danas se porez na dobit može definirati kao porez na neto dobit, u pravilu, pravnih osoba, kad se one bave gospodarskom djelatnošću.“¹ Nadalje, Jelčić (2011) tvrdi kako pojam poreza na dobit definiraju njegove dvije bitne karakteristike a to su njegov subjekt i njegov objekt pri čemu subjekt čine specifične organizacije a objekt čini rezultat gospodarske aktivnosti subjekta.

Obveznik je toga poreza trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba koja obavlja svoju djelatnost radi stjecanja dobiti što je razlika između prihoda i rashoda.

2.1 RAZVOJ POREZA NA DOBIT

Jelčić (2011) povezuje razvoj poreza na dobit s pojavom društva kapitala sredinom 19. st. Pojavom masovne industrijske proizvodnje a samim tim i potrebom za sredstvima za velika ulaganja došlo je do udruživanja kapitala od strane pojedinaca. Prednost udruživanja sredstava u cilju pokretanja i proširenja industrijske proizvodnje u odnosu na rad u manufakturnim radionicama očitovale se u pasivnoj proizvodnji kvalitetnih i relativno jeftinih proizvoda te u velikoj dobiti koju je ostvarilo društvo kapitala i visokoj zaradi koja je iz dobiti proizlazila za dioničare. Rješenje problema oporezivanja dobiti nađeno je u inauguriranju jednog novog poreznog oblika kojim je obogaćen porezni sustav – porezom na dobit (Jelčić, 2011).

¹ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

2.2 ZAKONODAVNI OKVIR

Temeljni propis koji uređuje sustav poreza na dobit u Republici Hrvatskoj jest Zakon o porezu na dobit (NN 177/04) koji je u primjeni od 01. siječnja 2005. i koji je do danas doživio mnoge promjene definirane Zakonima o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit.

Reguliranjem poreza na dobit bavi se i Pravilnik o porezu na dobit koji je isto kao i Zakon do sada već doživio mnoge promjene.

Tijekom 2008. godine zbog usklađivanja hrvatskog poreznog zakonodavstva sa pravnom stečevinom Europske unije donijet je Zakon o dopunama Zakona o porezu na dobit (NN 146/08), koji je stupio na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Time je Zakon o porezu na dobit usklađen sa europskim direktivama.

Vezano uz nestabilnost i stalne promjene u zakonodavstvu najbolje pojašnjenje našla sam u publikaciji Instituta za javne financije gdje autorice Cipek i Herceg (2015) kažu:

„Porezni sustav, neovisno o vrsti ili obliku poreza, treba težiti stabilnosti. To je važno za sve porezne obveznike, a osobito investitore i ulagače koji na duži rok žele predviđati svoje poslovne strategije i planove. Međutim, i porezni sustavi nisu odvojeni od stvarnosti u smislu ekonomskih, gospodarskih, fiskalnih, poticajnih i drugih okolnosti koje se mijenjaju s vremenom ili zbog određenih poremećaja u našem ili svjetskom gospodarstvu. Ako odvojimo vrijeme sagledavajući europsko zakonodavstvo, vidjeti ćemo česte i potrebne, nužne promjene u istome. Republika Hrvatska kao punopravna članica Europske unije također ima obvezu praćenja i implementiranja europskog zakonodavstva, a što je razvidno, u području izravnih poreza, osobito kod poreza na dobit. Nadalje, propisi se počesto mijenjaju upravo i zbog poreznih obveznika, uređujući područja određenih poreznih olakšica i poticaja, ali i sprečavanja poreznih utaja i zlouporaba. U takvim se okolnostima treba posebna briga voditi da propisi budu što pregledniji i jednostavniji. Provedbeni propisi u tom su dijelu vrlo važni i u pravilu nose teret neizbježnih promjena u zakonodavnom okviru.“²

² Cipek, M. i Herceg M. (2015). Zakon o porezu na dobit s komentarom. Zagreb: Institut za javne financije

2.3 OSNOVNI ELEMENTI POREZA NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ

Osnovni elementi poreza na dobit u Republici Hrvatskoj su:

- porezni obveznik,
- porezna stopa,
- porezno razdoblje,
- porezna osnovica,
- porezni gubitak,
- porezne olakšice, oslobođenja i poticaji.

2.3.1 POREZNI OBVEZNIK

Zakon o porezu na dobit kaže da je porezni obveznik:

- trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident Republike Hrvatske koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi,
- tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika (nerezident),
- fizička osoba koja ostvaruje dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka, ako izjavi da će plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak,
- fizička osoba koja ostvaruje dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti prema propisima o porezu na dohodak ako je u prethodnom poreznom razdoblju ostvario ukupni primitak veći od 3.000.000,00 kn ili ako ispunjava dva od sljedeća tri uvjeta: ostvaren dohodak veći od 400.000,00 kn u prethodnom poreznom razdoblju, posjeduje dugotrajnu imovinu vrijednosti veće od 2.000.000,00 kn ili prosječno zapošljava više od 15 radnika u prethodnom poreznom razdoblju,
- neprofitne organizacije koje u skladu s posebnim propisima obavljaju određenu gospodarsku djelatnost čije bi neoporezivanje dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu. Takve osobe dužne su u roku 8 dana od dana početka obavljanja

djelatnosti upisati se u registar poreznih obveznika radi utvrđivanja obveza poreza na dobit. Ovom normom u jednakopravni položaj stavljaju se svi porezni obveznici koji djelatnost obavljaju na tržištu te se time štiti i tržišno natjecanje.

- svaki poduzetnik koji nije definiran Zakonom a koji nije obveznik poreza na dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka i čija se dobit ne oporezuje drugdje.

2.3.2 POREZNA STOPA

Prema čl. 28. Zakona o porezu na dobit (NN 115/16) porez na dobit plaća se na utvrđenu poreznu osnovicu po stopi od:

- 12% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 3.000.000,00 kn, ili
- 18% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi jednaki ili veći od 3.000.000,01 kn.

Zakon o porezu na dobit (čl. 31.) propisuje i obvezu plaćanja poreza po odbitku za inozemne osobe koje nisu fizičke pri isplati određenih naknada. Porez po odbitku je porez kojim se u trenutku isplate oporezuje dobit koju ostvari nerezident u Republici Hrvatskoj. Stopa poreza u tom slučaju je 15% dok je za dividende i udjele u dobiti 12%. Također je propisana i primjena stope 20% za sve vrste usluga koje su plaćene osobama koje imaju sjedište ili mjesto stvarne uprave, odnosno nadzora poslovanja u državama koje se smatraju poreznim utočištima ili financijskim centrima. Popis takvih država objavljuje se na internet stranicama Ministarstva financija i Porezne uprave.

2.3.3 POREZNO RAZDOBLJE

Porez na dobit utvrđuje se za porezno razdoblje koje je u pravilu kalendarska godina. Međutim, Zakon propisuje i mogućnost da Porezna uprava, na zahtjev poreznog obveznika, odobri razlikovanje poslovne porezne godine i kalendarske godine, pri čemu izabrano porezno razdoblje ne smije prelaziti razdoblje od 12 mjeseci. Ukoliko zahtjev poreznog obveznika bude odobren, porezni obveznik ne može izvršiti promjenu poreznog razdoblja 3 godine. Zakonom su također

propisani i iznimni slučajevi kada razdoblje utvrđivanja poreza na dobit može biti i dio poslovne godine odnosno razdoblje kraće od 12 mjeseci. Porezno razdoblje tada čini dio poslovne godine ako je:

- razdoblje od početka poslovanja poreznog obveznika do kraja te poslovne godine,
- razdoblje od premještanja sjedišta ili upravljanja poslovima iz inozemstva u tuzemstvo do kraja te poslovne godine,
- razdoblje koje se nastavlja na posljednju poslovnu godinu do dana spajanja ili podjele,
- razdoblje koje se nastavlja na posljednju poslovnu godinu do otvaranja likvidacije ili stečaja,
- razdoblje koje se nastavlja od otvaranja stečaja do kraja poslovne godine,
- razdoblje koje se nastavlja od otvaranja do okončanja postupka likvidacije.

Sukladno čl. 35. Zakona porezni obveznik mora podnijeti prijavu poreza na dobit za porezno razdoblje i platiti porez na dobit u roku u kojemu podnosi poreznu prijavu. Prijava poreza na dobit podnosi se Poreznoj upravi najkasnije četiri mjeseca nakon isteka razdoblja za koje se utvrđuje porez na dobit.

2.3.4 POREZNA OSNOVICA

Porezna osnovica je dobit koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, uvećana i umanjena prema odredbama Zakona o porezu na dobit. Zbog takvog pristupa se računovodstveni gubitak može pretvoriti u oporezivu poreznu osnovicu a računovodstvena dobit može se pretvoriti u porezni gubitak. Stavke za koje se korigira računovodstvena dobit ili gubitak dijele se na *porezno priznate rashode*, odnosno stavke umanjenja dobiti te povećanja gubitka ili *porezno nepriznate rashode*, odnosno stavke povećanja dobiti te smanjenja gubitka (Šimurina i sur., 2012). Na smanjenje porezne osnovice utječe i preneseni porezni gubitak, te ukoliko postoje olakšice, oslobođenja i poticaji.

2.3.4.1 Prihodi

Prema čl. 9. st. 1. Pravilnika o porezu na dobit prihodima razdoblja za koje se utvrđuje porez smatraju se bruto povećanja gospodarstvenih koristi za isporučena dobra, obavljene usluge i po drugim osnovama u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza što ima za posljedicu povećanje kapitala do kraja tog razdoblja, a koji su iskazani u računu dobiti i gubitka.

2.3.4.2 Rashodi

Rashodima razdoblja za koje se utvrđuje porez, u skladu s odredbom čl. 11. st. 1. Pravilnika o porezu na dobit, smatraju se smanjenja gospodarstvenih koristi u obliku odljeva ili isprljenja imovine ili stvaranja obveza koja imaju za posljedicu smanjenje kapitala u svrhu povećanja prihoda odnosno dobiti, a koji su iskazani u računu dobiti i gubitka.

2.3.4.3 Smanjenje porezne osnovice

Stavke koje umanjuju dobit te povećavaju gubitak ali samim time smanjuju poreznu obvezu su:

- prihodi od dividendi i udjela u dobiti,
- prihodi od vrijednosnih usklađenja dionica i udjela (nerealizirani dobiti) ako su bili uključeni u poreznu osnovicu,
- prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja koja su u prethodnim poreznim razdobljima bila uključena u poreznu osnovicu, a nisu isključena iz porezne osnovice kao porezno priznati rashod,
- svota amortizacije koja nije bila porezno priznata u ranijim razdobljima do propisane vrijednosti,
- svota poticaja u obliku poreznog oslobođenja ili olakšice sukladno posebnim propisima,
- reinvestirana dobit, osim ako nije ostvarena iz bankarskog odnosno financijskog nebankarskog sektora.

2.3.4.4 Povećanje porezne osnovice

Stavke koje povećavaju dobit i smanjuju gubitak ali samim time povećavaju poreznu obvezu su:

- rashodi od vrijednosnih usklađenja dionica i udjela (nerealizirani gubici), ako su bili iskazani u rashodima,
- svota amortizacije iznad propisanih svota,
- 50% troškova reprezentacije (ugošćenja, darova sa ili bez utisnutog znaka tvrtke ili proizvoda, troškova odmora, športa, rekreacije i razonode, zakupa automobila, plovila, zrakoplova, kuća za odmor), u visini troškova nastalih iz poslovnog odnosa s poslovnim partnerom,
- 50% troškova, osim troškova osiguranja i kamata, nastalih u svezi s vlastitim ili unajmljenim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz (osobni automobil, plovilo, helikopter, zrakoplov i sl.) poslovnih, rukovodnih i drugih zaposlenih osoba, ako se na osnovi korištenja sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaća,
- za manjkove na imovini iznad visine utvrđene odlukom Hrvatske gospodarske komore, odnosno Hrvatske obrtničke komore, u smislu propisa o porezu na dodanu vrijednost, po kojoj osnovi se ne plaća porez na dohodak,
- troškovi prisilne naplate poreza ili drugih davanja,
- kazne koje izriče mjerodavno tijelo,
- zatezne kamate između povezanih osoba,
- povlastice i drugi oblici imovinskih koristi danih fizičkim ili pravnim osobama da nastane, odnosno ne nastane određeni događaj, tj. da se određena radnja obavi, primjerice, bolje ili brže nego inače ili da se propusti obaviti,
- darovanja iznad propisane svote,
- kamate koje nisu porezno priznati rashod prema odredbama Zakona,
- rashodi utvrđeni u postupku nadzora s pripadajućim porezom na dodanu vrijednost, porezom na dohodak, prirezom porezu na dohodak, te obveznim doprinosima koji su nastali u svezi skrivenih isplata dobiti, te izuzimanja dioničara, članova društva i fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost od koje se plaća porez na dobit, te s njima povezanim osobama,

- svi drugi rashodi koji nisu izravno u svezi s ostvarivanjem dobiti i druge svote povećanja porezne osnovice, a koji nisu bili uključeni u poreznu osnovicu.

2.3.5 POREZNI GUBITAK

Porezna osnovica utvrđena se kao razlika prihoda i rashoda prema računu dobiti i gubitka prije obračuna poreza na dobit korigira se odnosno uvećava ili umanjuje temeljem uredbi Zakona o porezu na dobit. Porezni obveznici mogu utvrditi i negativnu razliku između prihoda i rashoda, odnosno mogu ostvariti gubitak. Međutim, porezni obveznik može prema računu dobiti i gubitka ostvariti dobit ali iskazivanjem propisanih uvećanja i umanjenja te eventualnih poreznih olakšica može na koncu ostvariti negativnu poreznu osnovicu. Kada se to dogodi smatra se da je porezni obveznik ostvario porezni gubitak. Tako utvrđeni porezni gubitak može se nadoknaditi umanjivanjem porezne osnovice slijedećih pet godina. Porezna osnovica temeljem prenesenih poreznih gubitaka umanjuje se gubicima prema vremenskom slijedu počevši od poreznih gubitaka najstarijeg datuma.

2.3.6 POREZNE OLAKŠICE, OSLOBOĐENJA I POTICAJI

Porezne olakšice, oslobođenja i poticaji koji su u primjeni u sustavu poreza na dobit definirani su, osim u Zakonu i Pravilniku o porezu na dobit, i u matičnim zakonima. (Šimurina i sur., 2012)

U poreznom sustavu Republike Hrvatske u smislu Zakona o porezu na dobit primjenjujemo sljedeće porezne olakšice, oslobođenja i poticaje:

- *Državna potpora za opće obrazovanje i i izobrazbu*

Korisnik je primjenjuje na način da umanjuje poreznu osnovicu za 50% ili 70% opravdanih troškova općeg obrazovanja ovisno o tome radi li se o velikim poduzetnicima ili o malim i srednjim.

- *Državna potpora za posebno obrazovanje i izobrazbu*
Korisnik je primjenjuje na način da umanju poreznu osnovicu za 25% ili 30% opravdanih troškova posebnog obrazovanja ovisno o tome radi li se o velikim poduzetnicima ili o malim i srednjim.
- *Regionalna državna potpora*
Korisnik je primjenjuje na način da za do 10 postotnih bodova uveća smanjenje porezne osnovice poreza na dobit za opće i posebno obrazovanje ako obavlja djelatnost na području Središnje i Istočne Hrvatske odnosno za do 5 postotnih bodova ako djelatnost obavlja na području Sjeverozapadne Hrvatske.
- *Državna potpora za korisnika državne potpore koji obavlja djelatnost pomorskog prijevoza*
Korisnik može umanjiti poreznu osnovicu i za do 100% opravdanih troškova bilo općeg bilo posebnog obrazovanja ukoliko se obrazovanje provodilo na brodu upisanom u Hrvatski registar brodova te ukoliko se usavršavao pričuvni član posade.
- *Državna potpora za istraživačko – razvojne projekte*
Korisnik može koristiti ovu potporu u obliku dodatnog umanjenja porezne osnovice za ukupnu svotu do 150% opravdanih troškova projekta za temeljna istraživanja, do 125% opravdanih troškova projekta za primijenjena istraživanja i do 100% opravdanih troškova projekta za razvojna istraživanja. Pri tome maksimalna svota državnih potpora prema svim osnovama može biti za temeljna istraživanja do 100% opravdanih troškova, za primijenjena istraživanja do 50% opravdanih troškova a za razvojna istraživanja do 25% opravdanih troškova projekta.
- *Olakšice i oslobođenja na područjima posebne državne skrbi*
Ove olakšice i oslobođenja primjenjuju se na područja o kojima Republika Hrvatska posebno skrbi u svrhu poticanja njihove obnove i razvitka. Takva su područja podijeljena u tri skupine od čega se u prvu i drugu skupinu ubrajaju područja pogođena ratnom agresijom a u treću područja obilježena ekonomskim, strukturnim i demografskim teškoćama.
- *Olakšice i oslobođenja na području Grada Vukovara*
Ove olakšice namijenjene su poticanju ubrzane obnove i razvoju Grada Vukovara te otklanjanju posljedica ratnih razaranja. Uvjet za ostvarivanje ove olakšice jest obavljanje

djelatnosti na području Grada Vukovara te broj zaposlenih na neodređeno vrijeme veći od pet s tim da više od 50% zaposlenika ima prebivalište i boravište na području Grada Vukovara najmanje devet mjeseci.

- *Olakšice i oslobođenja u slobodnim zonama*

Ove olakšice primjenjuju se na prostoru slobodnih zona koji mora biti označen i u kojem se gospodarske djelatnosti obavljaju uz posebne uvjete.

- *Poticaji ulaganju*

Poticaji ulaganju imaju svrhu poticati ulaganja i jačati konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Ovakve poticajne mjere odnose se na porezne i carinske povlastice te potpore za opravdane troškove otvaranja novih radnih mjesta i usavršavanja koji su povezani s ulaganjem i to za projekte ulaganja u proizvodno prerađivačke gospodarske aktivnosti, tehnološke razvojno inovacijske centre te strateške aktivnosti poslovne podrške.

2.4 DVOSTRUKO OPOREZIVANJE I METODE ZA IZBJEGAVANJE DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA

Dvostruko oporezivanje podrazumijeva plaćanje istog poreza u isto vrijeme dvjema državama, što za hrvatske porezne obveznike, koji imaju svoje poslovne jedinice u inozemstvu gdje iste ostvaruju prihode tj. dobit, predstavlja značajan teret. U svrhu izbjegavanja dvostrukog oporezivanja Republika Hrvatska je sklopila međudržavne ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja

Prema riječima Kesner-Škreb (2004) međunarodno dvostruko oporezivanje nastaje kada su usporedivi porezi propisani u dvije ili više država za istog poreznog obveznika i u vezi s istim dobitkom ili kapitalom, npr. ako je dobitak oporeziv u zemlji izvora i u zemlji rezidentnosti primatelja tog dobitka. Dvostruko oporezivanje može se objasniti i na primjeru kada trgovačko društvo treba platiti porez na svoju dobit a njegovi dioničari pojedinačno trebaju platiti porez na dividende isplaćene iz već oporezovane dobiti. Dvostruko oporezivanje može se izbjeći ili ublažiti odobravanjem olakšice za trgovačko poduzeće kada ono raspodjeljuje svoju dobit na koju je već plaćen porez na razini

trgovačkog društva i za koju će još porez platiti dioničari ili odobravanjem olakšice dioničarima putem imputacijskog odbitka plaćenog poreza ili odbitka za prethodne poreze koje je već platilo trgovačko društvo. Kesner-Škreb (2004) izdvaja neke metode za izbjegavanje dvostrukog oporezivanja:

- *Sustav imputacije ili sustav pripisivanja*

Prema sustavu imputacije barem dio poreza što ga trgovačko društvo plaća na svoju dobit odbija se od porezne obveze dioničara pri primitku raspodijeljenog dijela dobiti trgovačkog društva. Imputacija smanjuje ili uklanja dvostruko oporezivanje raspodijeljene dobiti koja nastaje pri primjeni klasičnog sustava oporezivanja. Prema sustavu imputacije cjelokupna oporeziva dobit trgovačkog društva podložna je porezu na dobit prema propisanim stopama. Nakon raspodjele dobiti dioničari, fizička osoba ili trgovačko društvo, ovlaštenu su za potpuni ili djelomični odbitak plaćenog poreza na dobit. U slučaju kada je dioničar fizička osoba, on mora prijaviti primljene dividende kao oporezivi dohodak uvećan za odgovarajući porez na dobit trgovačkog društva. Porez na dobit trgovačkog društva može zatim biti odbijen od porezne obveze samog dioničara. Postoje dva oblika imputacije: sustav pune imputacije kada je dioničar ovlašten za puni odbitak poreza na dobit trgovačkog društva ili sustav djelomičnog imputacijskog odbitka pri kojem dioničar može samo djelomično odbiti plaćeni porez na dobit.

- *Sustav odvojenih poreznih stopa*

Prema sustavu odvojenih poreznih stopa različite se stope poreza na dobit naplaćuju na zadržanu i na raspodijeljenu dobit bez primjene sustava imputacije. Povlastica se odobrava u obliku nižih poreznih stopa za raspodijeljenu dobit a razlog tome je činjenica da će raspodijeljena dobit biti predmetom dodatnog oporezivanja na strani dioničara. Svrha sustava odvojenih poreznih stopa jest smanjivanje dvostrukog oporezivanja dividendi.

- *Sustav odbitka dividende*

Sustav odbitka dividende je sustav poreza na dobit u kojemu se olakšica odobrava na razini poduzeća dopuštanjem odbitka raspodijeljene dobiti od porezne osnovice poduzeća.³

³ Kesner-Škreb M. (2005). Dvostruko oporezivanje. Financijska teorija i praksa. (<https://www.ijf.hr/upload/files/pojmovnik11.pdf>)

Ostali pojmovi vezani usko vezani uz porez na dobit su:

- *Transferne cijene*

Transferna cijena je cijena koju trgovačko društvo naplaćuje za dobra, usluge ili nematerijalnu imovinu društvu kćeri ili drugom povezanom društvu. Budući da te cijene nisu ugovorene na slobodnom, otvorenom tržištu, one mogu odstupati od cijena što ih ugovore nepovezani trgovinski partneri u usporedivoj transakciji u jednakim okolnostima. Ako su dobra, usluge ili nematerijalna imovina u transakciji između povezanih strana precijenjeni, prodavateljev je dobitak povećan a kupčev smanjen. Obrnuto, ako su dobra, usluge ili nematerijalna imovina podcijenjeni, kupčev je dobitak povećan a prodavateljev smanjen. Zloupotreba transferne politike cijena postoji ako su dobit i rashodi nepropisno alocirani radi smanjenja oporezive dobiti. Manipuliranje transfernim cijenama, tzv. „pakiranje dobiti“ tj. nastojanje da se kroz transferne cijene postigne oporezivanje dobiti sa što nižim poreznim stopama, čemu pribjegavaju multinacionalni poduzetnici, privukla je pažnju poreznih vlasti diljem svijeta. Porezne vlasti nastoje prilagoditi cijene postignute u takvim transakcijama s cijenama u nepristranim transakcijama što nije lako jer često ne postoji usporediva transakcija na otvorenom tržištu. U takvim okolnostima porezne vlasti nastoje utvrditi cijenu u nepristranoj transakciji primjenom različitih metoda. U tom se smislu često uvodi u nastavku opisan pojam „načelo nepristrane transakcije“.

- *Načelo nepristrane transakcije ili „načelo nadohvat ruke“*

Cijena u skladu s načelom nepristrane transakcije ili načelom nadohvat ruke je cijena koju bi neovisne strane ugovorile u nepristranim, usporedivim transakcijama. Takvu cijenu, umjesto transfernih koje su ugovorile povezana trgovačka društva, uzimaju u obzir porezne vlasti pri razrezivanju poreza.

- *Stanjena kapitalizacija*

Primjena stanjene kapitalizacije je jedan od načina izbjegavanja plaćanja poreza na dobit. Trgovačko društvo može biti financirano na dva načina: putem vlasničkog kapitala ili putem zajmovnog kapitala ili što je najčešće slučaj, kombinacijom vlasničkog i zajmovnog kapitala. Za trgovačko društvo se kaže da je stanjeno kapitalizirano ako je vlasnički kapital malen u odnosu prema zajmovnom kapitalu. Budući da trgovačko

društvo i njegovi ulagači mogu u porezne svrhe biti različito tretirani, ovisno o tome ostvaruje li se povrat ulagaču na temelju zajmovnog ili vlasničkog kapitala, stanjena kapitalizacija može biti učinkovito sredstvo zakonitog izbjegavanja porezne obveze. Trgovačko društvo isplatu kamate može odbiti pri izračunu oporezive dobiti dok isplatu dividende ne, što trgovačkom društvu financiranim zajmovnim kapitalom daje prednost pred trgovačkim društvom financiranim vlastitim kapitalom. Za rješavanje problema stanjene kapitalizacije usvojeni su različiti pristupi. Neke zemlje imaju detaljno i kompleksno zakonodavstvo koje se odnosi na stanjenu kapitalizaciju a koje se primjenjuje da bi se odredilo hoće li odbitak kamate biti dopušten. Propisima može biti određen najviši omjer duga i vlasničkog kapitala koji ako je premašen dovodi do toga da se prekomjerna isplata kamate tretira kao raspodjela dobiti ili da jednostavno nije dopuštena kao porezni odbitak iako zadržava karakter kamate.

2.5 FINANCIJSKA ULOGA POREZA NA DOBIT

Prema riječima Jelčića (2011), broj obveznika poreza na dobit relativno je malen no to nikako ne znači da je sudjelovanje prihoda ubranih primjenom ovog poreza maleno. Nadalje, Jelčić pojašnjava kako je u zadnjih nekoliko desetljeća došlo do povećanja financijske uloge porez na dobit i pored toga što su stope poreza na dobit osjetno smanjene. Primjerice, 1977. godine u nekim državama su stope ovog poreza bile i više od 50% (Njemačka i Švedska – 56%, Austrija – 55%) a 2009. nije bilo ni jedne zemlje članice OECD - a (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) u kojoj bi stopa poreza na dobit dosegla visinu od 40%. Usporedbe radi, te godine je stopa poreza na dobit u Irskoj bila svega 12,5%. Razlog velikom sniženju poreznih stopa je „porezna konkurencija“ odnosno nastojanje mnogih zemalja a posebno onih u tranziciji, da niskim stopama ovog poreza privuku ulagače. S druge strane, industrijski razvijene zemlje su u svrhu sprečavanja odljeva kapitala iz svojih zemalja i same bile prisiljene sniziti porezno opterećenje i na taj način neutralizirati porezne pogodnosti koje su nudile konkurentne zemlje.

Važeća zakonska stopa poreza na dobit u Republici Hrvatskoj je 12% odnosno 18% ovisno o ostvarenom prihodu, a što je niže od prosjeka zakonskih stopa u EU. Šimurina (2015) navodi kako je prema efektivnu poreznu opterećenju dobiti RH ispod prosjeka zemalja članica EU što je

povezano s primjenom širokog spektra olakšica, oslobođenja i poticaja. Sustavom oslobođenja i olakšica potiče se zapošljavanje jer se oslobođenja za potpomognuta područja i područje Grada Vukovara povezuje sa zapošljavanjem jednako kao u poreznih poticaja za ulaganje, gdje se veličinu poticaja ne povezuje samo s visinom ulaganja nego i s otvaranjem radnih mjesta.

U Hrvatskoj su od pojedinih poreznih oblika najznačajniji PDV i trošarine dok porez na dobit nema veću ulogu u punjenju proračuna što u nastavku dokazuju podaci Ministarstva financija (tablica 1).

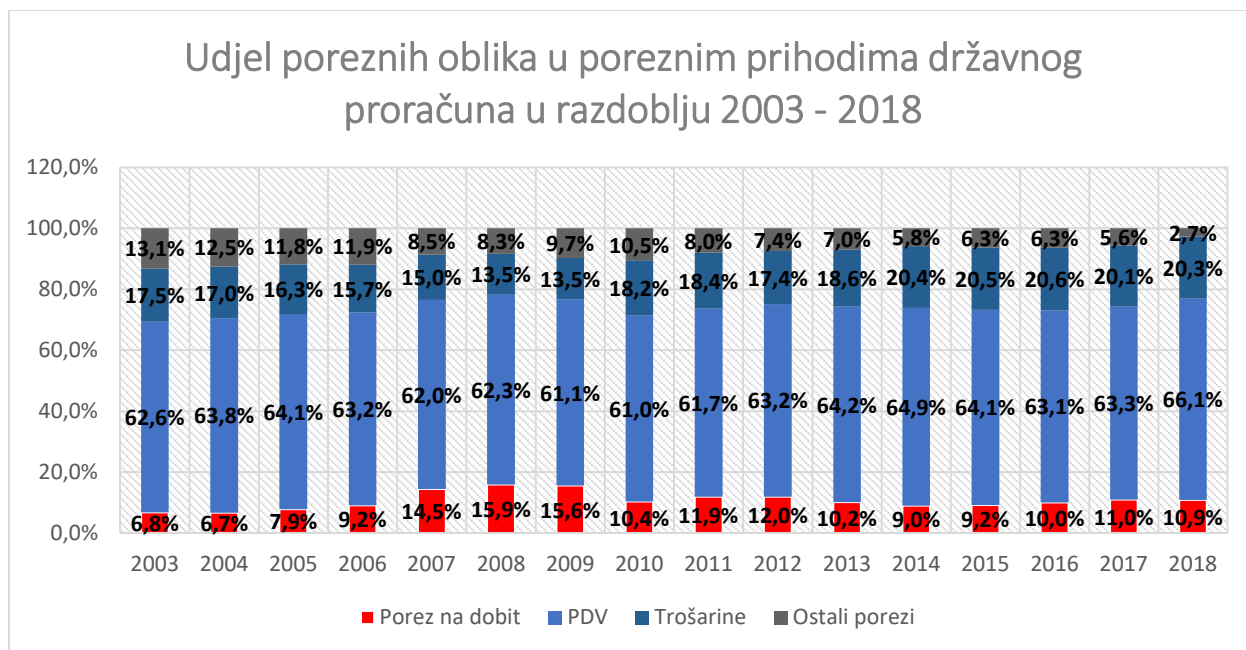
Tablica 1 Udjel PDV-a, poreza na dobit, trošarina i ostalih poreza u poreznim prihodima konsolidiranog proračuna središnje države (u 000 kn)

Godina	Porezni prihodi	Porez na dobit		PDV		Trošarine		Ostali porezi	
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio
2003	44.963.334	3.074.466	6,8%	28.129.300	62,6%	7.850.993	17,5%	5.908.575	13,1%
2004	46.806.937	3.131.440	6,7%	29.864.905	63,8%	7.941.554	17,0%	5.869.039	12,5%
2005	50.319.478	3.950.636	7,9%	32.243.372	64,1%	8.177.659	16,3%	5.947.811	11,8%
2006	55.233.670	5.055.966	9,2%	34.931.750	63,2%	8.665.755	15,7%	6.580.200	11,9%
2007	60.837.371	8.816.375	14,5%	37.747.987	62,0%	9.096.926	15,0%	5.176.083	8,5%
2008	66.344.968	10.564.703	15,9%	41.308.036	62,3%	8.948.922	13,5%	5.523.308	8,3%
2009	60.594.565	9.439.858	15,6%	37.050.354	61,1%	8.205.061	13,5%	5.899.293	9,7%
2010	61.808.896	6.407.084	10,4%	37.688.520	61,0%	11.239.712	18,2%	6.473.580	10,5%
2011	61.088.579	7.288.030	11,9%	37.718.154	61,7%	11.215.054	18,4%	4.867.342	8,0%
2012	64.332.058	7.697.342	12,0%	40.652.023	63,2%	11.206.489	17,4%	4.776.204	7,4%
2013	62.713.258	6.365.443	10,2%	40.253.061	64,2%	11.682.936	18,6%	4.411.819	7,0%
2014	63.074.040	5.657.765	9,0%	40.923.500	64,9%	12.846.449	20,4%	3.646.327	5,8%
2015	68.014.777	6.244.055	9,2%	43.577.753	64,1%	13.923.204	20,5%	4.269.763	6,3%
2016	71.691.497	7.187.977	10,0%	45.218.467	63,1%	14.752.335	20,6%	4.532.718	6,3%
2017	75.243.890	8.266.568	11,0%	47.616.661	63,3%	15.143.118	20,1%	4.217.542	5,6%
2018	78.020.447	8.487.926	10,9%	51.561.679	66,1%	15.872.141	20,3%	2.098.702	2,7%

Izvor: Ministarstvo financija, Najznačajnije kategorije prihoda državnog proračuna prema računskom planu (izmijenjeno)

Na slikovit način udio poreza na dobit u poreznim prihodima državnog proračuna Republike Hrvatske prikazuje grafikon 1. gdje se vidi da u razdoblju od 2003. do 2008. udio poreza na dobit u poreznim prihodima kontinuirano raste. Najveći udio poreza na dobit u ukupnim poreznim prihodima zabilježen je između 2007. i 2009. godine kada je porez na dobit sudjelovao u poreznim prihodima sa do tada najviših 15% no posljednjih godina počevši od 2010. godine pa sve do danas udio poreza na dobit u poreznim prihodima stagnira te u tom razdoblju porez na dobit sudjeluje u poreznim prihodima sa oko 10%.

Grafikon 1

Izvor: Ministarstvo financija

3 POSTUPAK UTVRĐIVANJA POREZNE OSNOVICE POREZA NA DOBIT

3.1 PRIMJER POPUNJAVANJA PD OBRASCA

Prema uputama, objavljenim u stručnom časopisu RRIF 1/2019, autorice dr.sc. Jurić Đ., u nastavku slijedi segmentirani prikaz utvrđivanja porezne osnovice po pozicijama obrasca PD.

Tablica 2 Obrazac PD - izračun polazne porezne osnovice

R.br.	Opis	Iznos
I. DOBIT / GUBITAK IZ RAČUNA DOBITI I GUBITKA		
1.	UKUPNI PRIHODI	
2.	UKUPNI RASHODI	
3.	DOBIT (r. br. 1. – r. br. 2.)	
4.	GUBITAK (r. br. 2. – r. br. 1.)	

I.1. Podatak o ukupnim prihodima uzima se iz računa dobiti i gubitka poduzetnika za određeno razdoblje.

I.2. Podatak o ukupnim rashodima uzima se iz računa dobiti i gubitka poduzetnika za određeno razdoblje.

I.3. Na ovu poziciju upisuje se dobit tj. pozitivna razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda.

I.4. Na ovu poziciju upisuje se gubitak tj. negativna razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda.

3.1.1 Obrazac PD II. POVEĆANJE DOBITKA – SMANJENJE GUBITKA

Tablica 3 Obrazac PD - povećanje dobiti/smanjenje gubitka (čl. 7. Zakona o porezu na dobit)

II. POVEĆANJE DOBITI / SMANJENJE GUBITKA												
5.	Amortizacija (čl. 12. st. 13., 16., 17., 18. i 19. Zakona)											
6.	50% troškova reprezentacije (čl. 7. st. 1. t. 3. Zakona)											
7.	Iznos nepriznatih troškova za osobni prijevoz (čl. 7. st. 1. t. 4. Zakona)											
8.	Manjkovi na imovini iznad visine utvrđene odlukom Hrvatske gospodarske komore, odnosno Hrvatske obrtničke komore (čl. 7. st. 1. t. 5. Zakona)											
9.	Rashodi utvrđeni u postupku nadzora (čl. 7. Zakona)											
10.	Troškovi prisilne naplate poreza i drugih davanja (čl. 7. st. 1. t. 6. Zakona)											
11.	Troškovi kazni za prekršaje i prijestupe (čl. 7. st. 1. t. 7. Zakona)											
12.	Zatezne kamate između povezanih osoba (čl. 7. st. 1. t. 8. Zakona)											
13.	Povlastice i drugi oblici imovinskih koristi (čl. 7. st. 1. t. 9. Zakona)											
14.	Rashodi darovanja iznad propisanih svota (čl. 7. st. 1. t. 10. Zakona)											
15.	Kamate na zajmove dioničara i članova društva (čl. 8. Zakona)											
16.	Kamate između povezanih osoba (čl. 14. Zakona)											
17.	Rashodi od nerealiziranih gubitaka (čl. 7. st. 1. t. 1. Zakona)											
18.	Amortizacija iznad propisanih stopa (čl. 12. st. 5. i 6. Zakona i čl. 22. Pravilnika)											
19.	Iznos povećanja porezne osnovice zbog promjene metode utvrđivanja porezne osnovice (čl. 16. Zakona)											

20.	Vrijednosno usklađenje i otpis potraživanja (čl. 9. Zakona)																		
21.	Vrijednosno usklađenje zaliha (čl. 10. Zakona)																		
22.	Vrijednosno usklađenje financijske imovine (čl. 10. Zakona)																		
23.	Troškovi rezerviranja (čl. 11. Zakona)																		
24.	Povećanja porezne osnovice za sve druge rashode (čl. 7. st.1. t. 13. Zakona) i ostala povećanja																		
25.	Povećanja dobiti za ostale prihode i druga povećanja dobiti (čl. 17. st. 5., 6. i 7. Zakona, čl. 6. st. 7. Zakona i čl. 12.a Pravilnika)																		
26.	UKUPNA POVEĆANJA DOBITI / SMANJENJA GUBITKA (r. br. 5. do 25.)																		

II.5. Na ovaj redni broj upisuje se:

- svota amortizacije iznad propisane svote odnosno amortizacija obračunana na nabavnu vrijednost osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz koja prelazi 400.000,00 kn po jednom sredstvu uključujući pripadajući PDV,
- svota amortizacije plovila, zrakoplova, apartmana i kuća za odmor te svi pripadajući troškovi u vezi s korištenjem ove dugotrajne materijalne imovine,
- svota troškova operativnog najma plovila, zrakoplova, apartmana i kuća za odmor te svi pripadajući troškovi nastali po osnovi korištenja ove imovine tijekom poreznog razdoblja ako poduzetnik nije na temelju poslovnog najma ove imovine ostvario prihod najmanje u visini troškova najma.

II.6. Na ovaj se redni broj unosi 50% reprezentacije s pripadajućim PDV-om kao trajno porezno nepriznati rashod. Troškovima reprezentacije smatraju se darovi sa ili bez utisnutog znaka tvrtke koji su dani poslovnom partneru, njegovom opunomoćeniku ili nekoj drugoj osobi ako za to ne postoji pravna obveza ili neka druga povezanost s uslugom primatelja. U reprezentaciju ulaze i troškovi ugošćavanja poslovnih partnera, za njih plaćeni troškovi odmora, športa, rekreacije i razonode, zakupa automobila, plovila, zrakoplova, kuća za odmor i dr. Poslovnim partnerom se smatra osoba s kojom postoji poslovni odnos ili se očekuje da će se on uspostaviti.

II.7. Na ovaj se redni broj unosi 50% troškova uvećanih za 50% nepriznatog pretporeza nastalih u vezi s vlastitim ili unajmljenim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz poslovodnih, rukovodnih i drugih zaposlenih osoba pod uvjetom da se na osnovi korištenja sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaća. Riječ je o trajno porezno nepriznatom trošku koji se odnosi na 50% troškova amortizacije, registracije, goriva, popravaka, otpisa autoguma i troškova u vezi s osobnim automobilima s pripadajućim PDV-om.

II.8. Na ovom rednom broju iskazuju se manjkovi na imovini iznad visine utvrđene odlukom Hrvatske gospodarske komore odnosno Hrvatske obrtničke komore po kojoj se osnovi ne plaća porez na dohodak ako je odluku da se ne tereti odgovorna osoba donio upravni odbor, nadzorni odbor ili skupština trgovačkog društva, a zbog nepostojanja objektivne mogućnosti utvrđivanja osobne odgovornosti radnika, člana društva ili druge fizičke osobe. Riječ je o trajno porezno nepriznatom rashodu koji se uvećan za pripadajući PDV unosi na ovu poziciju. Važno je napomenuti da se na ovom rednom broju iskazuje i manjak dobara zbog proteka roka trajanja ako su ista nabavljena unutar tri mjeseca prije isteka otpisnog roka.

II.9. Na ovaj redni broj unosi se bruto svota rashoda utvrđenog u postupku poreznog nadzora. Naime, ako u postupku nadzora PU utvrdi da su određeni troškovi nastali u vezi skrivenih isplata dobitka te izuzimanja dioničara, članova društva ili obrtnika dobitaša te s njima povezanim osobama a evidentirani su kao poslovni rashodi bez obračuna i plaćanja poreza na dohodak, na ove će troškove uvećane za pripadajući PDV porezni nadzor obračunati porez na dohodak, prirez i obvezne doprinose te će se tako iskazati na ovoj pozicija PD obrasca.

II.10. Na ovom se rednom broju iskazuje svota troškova nastalih u vezi s prisilnom naplatom poreza i drugih davanja. Riječ je o pristojbama, troškovima čuvanja i sl. Ovo je trajno nepriznati trošak.

II.11. Na ovom rednom broju iskazuju se kazne koje poduzetniku izriču mjerodavna upravna i sudska tijela. Riječ je o kaznama koje terete pravnu osobu a odnose se na kazne zbog neplaćanja poreza, neizdavanja računa i druge kazne za privredne prijestupe. Sve su to porezno nepriznati troškovi. Sudski troškovi i zatezne kamate te kazne koju je za odgovornu osobu podmirilo trgovačko društvo ali koje je preračunato u bruto svotu (obračunati su doprinosi, porez i prirez) spadaju u porezno priznate troškove i ne iskazuju se pod ovim rednim brojem.

II.12. Na ovaj redni broj se unosi trošak zatezних kamata koje su proizašle iz odnosa povezanih osoba i one predstavljaju porezno nepriznati trošak za razliku od troškova kamata između nepovezanih osoba koje su porezno priznati trošak tj. ne povećavaju poreznu osnovicu.

II.13. Na ovom rednom broju se iskazuju troškovi povlastica i drugih imovinskih koristi koje su dane fizičkim ili pravnim osobama da nastane ili ne nastane određeni događaj uključujući i one povlastice i imovinske koristi na koje su kao na drugi dohodak obračunati doprinosi, porezi i prirezi te PDV.

II.14. Na ovom rednom broju unose se rashodi darovanja iznad 2% ukupno ostvarenih prihoda u prethodnoj godini. Takvi rashodi smatraju se trajno nepriznatim rashodima. Darovanjima se smatraju darovanja u novcu i naravi učinjena u Hrvatskoj za kulturne, znanstvene, odgojno obrazovne, zdravstvene, humanitarne, športske, vjerske, ekološke i druge općekorisne svrhe udrugama i drugim osobama koje navedene osobe obavljaju u skladu s posebnim propisima.

II.15. Porezno nepriznati rashod koji se iskazuje na ovom rednom broju odnosi se na obračunane kamate na zajmove primljene od dioničara i člana društva koji nisu tuzemni obveznici poreza na dobitak i poreza na dohodak te koji drži najmanje 25% dionica ili udjela u kapitalu ili glasačkih prava kod primatelja zajma i to ako su ti zajmovi bilo kada u poreznom razdoblju premašili četverostruku svotu udjela tog dioničara u kapitalu ili glasačkom pravu. Porezno su nepriznate samo one kamate koje su obračunane na glavnici koja prelazi četverostruku svotu udjela. Na ovom broju će se također iskazati i kamate od zajmova danih od strane povezanih osoba kada je on nerezident. Dakle, porezna osnovica se ne povećava ukoliko je kamate zaračunao tuzemni obveznik poreza na dobit.

II.16. Na ovaj se redni broj unosi svota kamata koja povećava osnovicu poreza na dobit za vjerovnika ili dužnika kada je riječ o kamatama na zajmove između povezanih osoba. Kamatnu stopu na zajmove između povezanih osoba prije početka poreznog razdoblja određuje ministar financija. Vjerovniku se prihod od kamata na dane zajmove između povezanih osoba priznaje najmanje u visini propisane stope za to porezno razdoblje dok se dužniku koji je primio zajam od povezne osobe u porezni rashod priznaje svota kamate najviše do visine propisane svote. Dakle, obračuna li inozemni povezani poduzetnik tuzemnom poduzetniku kamatu veću od propisane, riječ je o „previsokoj dužničkoj kamati“ i svota kamate koja prelazi godišnju stopu za tuzemnog dužnika znači porezno nepriznati rashod i unosi se na ovaj redni broj. Obrnuto, obračuna li

tuzemni vjerovnik inozemnom povezanom poduzetniku kamatu po nižoj stopi od propisane riječ je o „preniskoj dužničkoj kamati“ i za razliku do godišnje stope treba povećati poreznu osnovicu i tu svotu iskazati na ovom rednom broju. Odredbe čl. 14. Zakona o porezu na dobit primjenjuju se i na povezane osobe rezidente i nerezidente isključivo ako jedna od povezanih osoba ima povlaštenu poreznu status ili je oslobođena poreza na dobit i ako jedne od povezanih osoba u poreznom razdoblju ima pravo na prijenos poreznog gubitka iz prethodnih razdoblja.

II.17. Na ovom rednom broju se unose rashodi od vrijednosnih usklađenja dionica i udjela (nerealizirani gubici) ako su bili knjiženi na trošku i uključeni u rashode u računu dobiti i gubitka za određeno porezno razdoblje. Dionice koje je poduzetni klasificirao kao financijsku imovinu namijenjenu trgovanju treba se na dan bilanciranja vrednovati po fer vrijednosti. Ako je fer vrijednost ovih dionica manja od troška stjecanja tada ta razlika čini nerealizirani gubitak i smatra se porezno nepriznatim rashodom. Riječ je zapravo o privremeno nepriznatom rashodu jer će ovi rashodi biti priznati u razdoblju u kojemu će ova financijska imovina biti prodana.

II.18. Na ovaj redni broj se unosi:

- svota amortizacije dugotrajne imovine koja se obračunava po stopama iznad propisanih sukladno čl. 12., st. 5. i 6. Zakona o porezu na dobit,
- svota amortizacije obračunata nekom drugom metodom obračuna u odnosu na propisanu linearnu i ako tako obračunana svota prelazi najvišu dopustivu svotu primjenom udvostručene stope,
- svota iskazanog gubitka od vrijednosnog usklađenja dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine koja je veća od svote porezno priznatog troška amortizacije osim u slučaju nastanka izvanrednog oštećenja za koje postoji vjerodostojna dokumentacija.

II.19. Ovaj redni broj popunjavaju samo obrtnici i pripadnici slobodnih zanimanja koji su na vlastiti zahtjev ili po sili zakona ušli u sustav poreza na dobit, Na ovom rednom broju porezni obveznik tj. obrtnik dobitaš u prvoj godini prelaska u sustav poreza na dobit iskazuje:

- vrijednost zatečenih zaliha,
- dane predujmove za robe i usluge (bez PDV-a),
- potraživanja od kupaca za robu i usluge (bez PDV-a),
- potraživanja od kupaca za prodanu dugotrajnu imovinu,

- aktivna vremenska razgraničenja,
- zahtjeve za povrat poreza na promet i istovrsnih poreza.

II.20. Na ovom se rednom broju iskazuju vrijednosna usklađenja i otpisi potraživanja koja čine porezno nepriznati rashod poreznog razdoblja i to:

- ako je u poreznom razdoblju nastupila zastara za potraživanje od kupca koje je u prethodnim poreznim razdobljima bilo vrijednosno usklađeno kao porezno priznati trošak a u međuvremenu nije utuženo niti se nakon nastupa zastare u poreznom razdoblju može porezno priznati jer potraživanje (račun) prelazi svotu od 5.000,00 kn po pojedinom kupcu,
- ako su u poreznom razdoblju na temelju odluke poduzetnika provedena vrijednosna usklađenja potraživanja od kupca kod kojih nije proteklo više od 60 dana od dana dospijeca do zadnjeg dana poreznog razdoblja (to je jedan od uvjeta da bi takav rashod bio porezno priznat) a nije riječ o utuženim potraživanjima, potraživanjima prijavljenima u stečajnu masu i sl.,
- ako je vrijednosno usklađeno potraživanje koje prethodno nije bilo knjiženo u prihode. Naime, vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca je porezno priznati trošak jedino ako je potraživanje prvotno bilo evidentirano u poslovnim knjigama kao prihod.
- ako je u poreznom razdoblju na temelju odluke poduzetnika proveden definitivni otpis još nezastarjelog potraživanja jer se sa sigurnošću može utvrditi kako se ovo potraživanje neće moći naplatiti niti će se pokušati poduzeti neke druge radnje u svrhu pokušaja naplate,
- ako je u poreznom razdoblju na temelju odluke poduzetnika proveden definitivni otpis potraživanja za koje u poreznom razdoblju ili prije nastupila zastara a to potraživanje nije bilo vrijednosno usklađeno i račun iznosi više od 5.000,00 kn.

Prema čl. 9. Zakona o porezu na dobit *porezno priznatim troškom* smatraju se:

- vrijednosna usklađenja potraživanja od kupaca neovisno o visini i neovisno o statusu kupca, kod kojih je od dana dospijeca potraživanja do kraja poreznog razdoblja proteklo više od 60 dana a ista nisu naplaćena do petnaestog dana prije dana podnošenja porezne prijave. Vrijednosna usklađenja nisu otpis potraživanja i kada do njih dođe neka

potraživanja će se ponovo vratiti u oporezivanje jer tada neće biti zadovoljeni uvjeti za priznavanje rashoda na temelju otpisa potraživanja.

- otpis potraživanja od nepovezanih osoba i iskazanih u prihodima poduzetnika ako porezni poduzetnik:
 - o dokaže da troškovi pokretanja postupka premašuju svotu potraživanja,
 - o dokaže da je pažnjom dobrog gospodarstvenika pokrenuo određene radnje s ciljem naplate potraživanja pri čemu je utvrdio konačnu nemogućnost naplate otpisa svote potraživanja
- otpisi male vrijednosti sukladno čl. 9. st. 4. Zakona o porezu na dobit za koje nije potrebno pokrenuti radnje za naplatu potraživanja. Riječ je o zastarjelim potraživanjima od nepovezanih fizičkih osoba koja na zadnji dan poreznog razdoblja ne prelaze 200,00 kn,
- zastarjela potraživanja od kupaca, nepovezanih osoba, obveznika poreza na dobit koja u poreznom razdoblju ne prelaze 5.000,00 kn po pojedinom dužniku. Svota od 5.000,00 kn godišnje se može otpisati po pojedinom dužniku kada pojedino zastarjelo potraživanje (pojedinačni račun) ne prelazi 5.000,00 kn. Drugim riječima, ne priznaje se djelomični otpis računa već otpis računa u cijelosti ako zadovoljava propisane uvjete.
- otpis potraživanja od kupca nad kojim je proveden skraćeni stečajni postupak (istovremeno je otvoren i zatvoren) ako poduzetnik dokaže da je pokrenuo postupak ovrhe i ako osigura podatke o provedenom skraćenom stečajnom postupku.

II.21. Na ovom se rednom broju iskazuje trošak vrijednosnog usklađenja zaliha gotovih proizvoda, poluproizvoda, proizvodnje u tijeku, zaliha trgovačke robe, materijala, sitnog inventara, ambalaže i rezervnih dijelova ako se zalihe na kojima je vrijednosno usklađenje provedeno tijekom poreznog razdoblja i dalje nalaze na skladištu zadnji dan poreznog razdoblja. Ako se vrijednost spomenute imovine zbog oštećenja ili nekurentnosti odnosno svođenja na neto vrijednost uskladi na „niže“ a provedena inventura sa zadnjim danom poreznog razdoblja potvrdi kako se ova imovina još uvijek nalazi kod poduzetnika trošak vrijednosnog usklađenja bit će porezno nepriznati i iskazati će se na ovoj poziciji obrasca PD.

II.22. Ovdje se unosi porezno nepriznati rashod na temelju vrijednosnog usklađenja dugotrajne i kratkotrajne financijske imovine ako je vrijednosno usklađenje knjiženo na teret troška i uključeno u rashode u računu dobiti i gubitka u poreznom razdoblju.

II.23. Na ovom se rednom broju iskazuju porezno nepriznati troškovi rezerviranja koje je provedeno u poreznom razdoblju i uključeno u račun dobiti i gubitka odnosno u ukupne rashode na red. br. 2. obrasca PD. Riječ je o:

- rezerviranjima za rizike i troškove iznad svote utvrđene u skladu s odredbama čl. 11. Zakona i čl. 36. Pravilnika,
- rezerviranjima za rizike i troškove koja nisu predviđena čl. 11. Zakona (npr. rezerviranja troškova za investicijsko održavanje, za restrukturiranje poduzeća,...).

U skladu s čl. 11. Zakona i čl. 36. Pravilnika *porezno se priznatim rashodom* smatraju:

- rezerviranja za rizike i troškove na temelju zakona ili drugog propisa i rezerviranja koja su uvjetovana ugovorima, kao što su:
 - o $\frac{3}{4}$ rezerviranja za otpremnine prema utvrđenom planu za sljedeće porezno razdoblje
 - o $\frac{3}{4}$ rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava,
 - o $\frac{3}{4}$ rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima,
- rezerviranja za troškove po započetim sudskim sporovima protiv samog poreznog obveznika do petnaestog dana prije dana podnošenja porezne prijave u visini utužene svote uvećane za pripadajuće troškove spora, osim kamata,
- rezerviranja po započetim, zakonski utvrđenim arbitražnim postupcima i postupcima mirenja,
- rezerviranja za neiskorištene godišnje odmore,
- kod banaka – rezerviranja za rizike od potencijalnih gubitaka ali najviše do visine koju određuju propisi HNB-a,
- kod osiguravajućih društava – rezerviranja koja se obvezno formiraju ali najviše do gornje granice koju propisuje zakon koji uređuje osiguranje.

II.24. Ovdje se unose svi ostali porezno nepriznati rashodi koji nisu bili uključeni na rb. 5.-23. obrasca PD primjerice rashodi koji nisu izravno u vezi s ostvarivanjem dobitka poput troška

amortizacije dugotrajne imovine kojom se ne obavlja djelatnost ili druge svote povećanja porezne osnovice za porezno razdoblje koje nisu bile uključene u poreznu osnovicu u prethodnim poreznim razdobljima.

II.25. Na ovom se rednom broju iskazuju povećanja dobitka ili smanjenja gubitka za prihode koji nisu iskazani u računu dobiti i gubitka jer ne predstavljaju računovodstveni prihod a uključuju se u poreznu osnovicu i čine porezni prihod. To su:

- prihodi ostvareni od poslovnih jedinica tuzemnog poduzetnika u inozemstvu. Ako je poslovna jedinica tuzemnog poduzetnika prema inozemnim propisima dužna voditi poslovne knjige tada se umjesto prihoda na ovom broju iskazuje svota dobitka stečena i utvrđena u inozemstvu po tamošnjim propisima. Ukoliko je poduzetnik na dobit stečenu u inozemstvu tamo platio porez tada se iznos tako utvrđenog poreza unosi na rb. 54. obrasca PD.
- povećanje porezne osnovice na osnovu transfernih cijena temeljem čl. 13. Zakona o porezu na dobit,
- revalorizacijska pričuva knjižena u korist zadržanog dobitka u visini povećanog troška amortizacije s temelja revalorizacije dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine,
- trošak proizašao iz plaćanja poreza po odbitku kada porezni obveznik isplati ukupno ugovorenu naknadu inozemnom primatelju – pravnoj osobi. U tom slučaju hrvatski porezni obveznik obvezan je primjenom odgovarajuće porezne stope obračunati i uplatiti obvezu poreza po odbitku i takvu uplatu iskazati na ovoj poziciji kao porezno nepriznati trošak.
- naknadno utvrđeni prihodi iz prijašnjih poreznih razdoblja a nakon datuma bilance tj. računovodstvene pogreške. Značajnu pogrešku prethodnog razdoblja u koju se ubraja i značajna svota prihoda koji pogreškom nije priznat u godini kada je nastao, poduzetnik treba ispraviti retroaktivnim prepravljajem pri prvom financijskom izvještavanju nakon otkrića pogreške. Ako je pogreška nastala prije najranije prezentiranog razdoblja to treba učiniti prepravljajem početnog stanja imovine, obveza i kapitala za najranije prezentirano razdoblje i pojasniti u bilješkama.
- svota iskorištenog poreznog gubitka u prethodnom razdoblju za koju je prestalo pravo korištenja u prezentiranom poreznom razdoblju i to:

- kod poreznog obveznika „pravnog sljednika“ koji je u poreznom razdoblju koje predstavlja drugu godinu nakon nastanka statusne promjene (spajanja, pripajanja ili podjele) temeljem koje i jest stekao pravo prijenosa poreznog gubitka „pravnog prednika“, bitno promijenio djelatnost pravnog prednika. U tom slučaju prestaje mu pravo prijenosa poreznog gubitka i svotu priznatog poreznog gubitka za prethodno razdoblje iskazuje na ovom rednom broju obrasca PD.
- kod poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju kao drugoj godini nakon promjene strukture vlasništva za više od 50%, promijenio djelatnost. U tom slučaju u prezentiranom poreznom razdoblju gubi pravo prijenosa poreznog gubitka a svotu iskorištenog poreznog gubitka priznatu u godini nakon promjene vlasničke strukture prikazuje na ovom rednom broju obrasca PD.
- svota olakšice dobivene temeljem reinvestirane dobiti u nekom od prethodnih razdoblja ako je poduzetnik u prezentiranom poreznom razdoblju odlučio smanjiti temeljni kapital koji je do tada bio povećan reinvestiranim dobitkom da bi ga isplatio članovima društva ili da bi povećao druge stavke kapitala i pričuva.
- povećanje porezne osnovice ako je PU tijekom poreznog nadzora u poreznom razdoblju osporila pravo na reinvestirani dobitak koji je kao porezna olakšica bio korišten u prethodnom poreznom razdoblju. Razlog tome može biti i smanjenje broja zaposlenih.

II.26. Na ovom se broju iskazuje ukupna svota povećanja računovodstvenog dobitka odnosno umanjenja računovodstvenog gubitka tj. zbroj svih pozicija od 5. do 25. Ta stavka povećava poreznu osnovicu i sačinjena je od ukupnih porezno nepriznatih troškova poreznog razdoblja.

3.1.2 Obrazac PD III. SMANJENJE DOBITKA – POVEĆANJE GUBITKA

Tablica 4 Obrazac PD - smanjenje dobiti/povećanje gubitka (čl. 8. Zakona o porezu na dobit)

III. SMANJENJE DOBITI / POVEĆANJE GUBITKA												
27.	Prihodi od dividendi i udjela u dobiti (čl. 6. st. 1. t. 1. Zakona)											
28.	Nerealizirani dobici (čl. 6., st. 1., toč. 2. Zakona)											

29.	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja (čl. 6. st. 1. t. 3. Zakona)																	
30.	Ostali rashodi ranijih razdoblja (čl. 6., st. 2. Zakona)																	
31.	Smanjenje dobiti za ostale prihode																	
32.	Smanjenje dobiti zbog promjene metode utvrđivanja porezne osnovice (čl. 16. Zakona)																	
33.	Trošak amortizacije koji ranije nije bio priznat (čl. 6. st. 1. t. 4. Zakona)																	
34.	Ukupni iznos državnih potpora, čl. 6. st. 1. t. 5. (r. br. 34.1. i r. br. 34.2.)																	
34.1.	Državna potpora za obrazovanje i izobrazbu (čl. 14. Pravilnika)																	
34.2.	Državna potpora za istraživačko razvojne projekte (čl.15. Pravilnika)																	
35.	UKUPNA SMANJENJA DOBITI / POVEĆANJA GUBITKA (r. br. 27. do 34.)																	

III.27. Na ovu poziciju unose se iznosi obračunanih ili primljenih svota dividenda i udjela u dobiti koje su kao prihod iskazane u dobitku poduzetnika (rb. I.1.) te su tako izravno utjecale na računovodstveni dobitak iskazan na rb. I.3. ili gubitak na rb. I.4. obrasca PD. Unosom na ovu poziciju neutralizirati će se utjecaj ovih prihoda na poreznu osnovicu što je i nužno jer su dividende i udjeli u dobitku oporezovani u društvu koje ih isplaćuje. Kako bi se pak izbjeglo dvostruko neoporezivanje koje može proizaći iz neusklađenosti u načinu oporezivanja, čl. 6. st. 1. t.1 Zakona definirano je koji prihodi od dividenda i udjela u dobiti umanjuju poreznu osnovicu. To su prihodi od dividendi i udjela u dobiti čiji su isplaatitelji iz drugih država članica EU, trećih zemalja i tuzemstva i:

- čiji je isplaatitelj obveznik poreza na dobit prema ovom Zakonu ili istovjetne vrste poreza,

- čiji je isplatelj osnovan kao društvo usporedivo s društvom kapitala, trgovačkim društvom ili drugom osobom čiji je pravni oblik i način obračuna i plaćanja poreza usporediv s obveznicima poreza na dobit prema ovom Zakonu,
- koji isplatelj nisu priznati kao porezno priznati rashod.

III.28. Ovaj je redni broj predviđen za prihode od povećanja fer vrijednosti dionica i udjela samo ako se oni odnose na onu svotu koja je u prethodnom razdoblju bila uključena u poreznu osnovicu kao porezno nepriznati rashod. Primjerice ako se u poreznom razdoblju evidentirao prihod od povećanja vrijednosti dionica namijenjenih trgovanju a koje su u prethodnom razdoblju bile usklađene „na niže“ i ovaj trošak je tada bio porezno nepriznat odnosno tada je imao učinak povećanja porezne osnovice, sada se za istu svotu umanjuje porezna osnovica dok se u oporezivi dio uključuje samo pozitivna razlika.

III.29. Na ovaj se redni broj unose prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja koja su u prethodnim razdobljima bila uključena u poreznu osnovicu kao porezno nepriznati rashod.

III.30. Na ovaj se redni broj unose rashodi koji su u prijašnjim razdobljima bili porezno nepriznati a u prezentiranom su se poreznom razdoblju ispunili uvjeti da postanu porezno priznati rashod. To mogu biti vrijednosna usklađenja zaliha provedena u prethodnim razdobljima i prikazana kao porezno nepriznati rashod a koje su u prezentiranom poreznom razdoblju prodane, darovane ili na drugi način uporabljene. Isto se odnosi i na financijsku imovinu koja je u prezentiranom poreznom razdoblju prodana a u prethodnom razdoblju je smanjenje njezine fer vrijednosti bilo prikazano kao porezno nepriznati rashod.

III.31. Na ovom se rednom broju iskazuju svi ostali prihodi sadržani u računovodstvenom dobitku koji bi se trebali isključiti iz porezne osnovice a nisu obuhvaćeni na prethodnim pozicijama umanjenja porezne osnovice. Primjeri za to su:

- ukidanje dugoročnih rezerviranja koja su u prethodnom poreznom razdoblju činila porezno nepriznati trošak a sada se ovo rezerviranje ukida,
- rashodi ostvareni u poslovnoj jedinici tuzemnog poduzetnika u inozemstvu i ako su na rb. 25. obrasca PD iskazani prihodi a ne dobitak od te iste poslovne jedinice,
- naknadno utvrđeni rashodi iz prethodnih razdoblja,

- financijske institucije ovdje unose svotu prihoda koja je veća od svote porezno priznatih rashoda u skladu sa propisima iz Zakona o kreditnim institucijama,
- ostala povećanja prihoda i kapitala koja su bila oporeziva.

III.32. Ovaj redni broj popunjavaju samo obrtnici i pripadnici slobodnih zanimanja koji su na vlastiti zahtjev ili po sili zakona ušli u sustav poreza na dobit. Na ovom rednom broju porezni obveznik tj. obrtnik dobitaš u prvoj godini prelaska u sustav poreza na dobit iskazuje:

- obveze prema dobavljačima za robu i usluge,
- obveze za primljene predujmove od kupaca za robu i usluge,
- obveze za obračunane a neisplaćene plaće
- pasivna vremenska razgraničenja,
- dugoročna rezerviranja,
- obveze za porez na promet i istovrsne poreze.

Navedene obveze iskazuju se bez PDV-a.

III.33. Na ovom broju ukidaju se privremene razlike nastale u prethodnim poreznim razdobljima na temelju porezno nepriznatog troška amortizacije obračunane po stopama većim od propisanih. Kada se sredstvo u potpunosti amortizira, trošak amortizacije koji ranije nije bio priznat unosi se na ovaj redni broj kako prije porezno nepriznati trošak ne bi bio „zauvijek izgubljen“.

III.34. Ovdje se iskazuje ukupna svota državnih potpora sadržana od državnih potpora za obrazovanje i izobrazbu (III.34.1.) te državnih potpora za istraživačko razvojne projekte (III.34.2).

III.34.1. Ovdje se iskazuje svota državnih potpora za obrazovanje i izobrazbu. Bit ove potpore je da poduzetnik može dodatno smanjiti osnovicu poreza na dobitak za određeni postotak opravdanih troškova nastalih za opće i posebno obrazovanje i izobrazbu radnika koje je u vezi s djelatnošću koju poduzetnik obavlja. Postotak smanjenja ponajprije ovisi o veličini poduzetnika te vrsti obrazovanja / izobrazbe (opće ili posebno).

Pod općim obrazovanjem i izobrazbom podrazumijeva se obrazovanje i izobrazba koja omogućuje stjecanje kvalifikacija koje su većim dijelom prenosive i na druga radna područja te za rad kod drugih poslodavaca. Pod opravdanim troškovima ove vrste obrazovanja spadaju:

- školarine na osnovnim i srednjim školama, visokim učilištima te drugim obrazovnim institucijama na kojima se stječe osnovno, srednje i visoko obrazovanje, uključujući poslijediplomske i doktorske studije,
- troškovi sudjelovanja na seminarima, tečajevima i kongresima, troškovi specijalizacija i drugih oblika obrazovanja i izobrazbe u tuzemstvu i inozemstvu,
- naknade predavačima i instruktorima te troškovi savjetovanja u vezi s projektima obrazovanja i izobrazbe,
- troškovi stručne literature u papirnatom ili elektroničkom obliku,
- trošak amortizacije uređaja, pomagala i opreme koji su korišteni u obrazovanju i izobrazbi u skladu s opsegom njihova korištenja u tu svrhu.

Posebno obrazovanje i izobrazba ponajprije su namijenjene sadašnjem ili budućem radnom mjestu radnika kod poslodavca koji financira njegovo školovanje i koje omogućuje stjecanje kvalifikacija koje nisu prenosive kod drugih poslodavaca ili na druga radna područja ili su samo dijelom prenosive. Pod opravdane troškove ove vrste spadaju identični troškovi kao i kod općeg obrazovanja osim školarina.

Kada se radnik na obrazovanje i izobrazbu šalje izvan svog mjesta prebivališta ili boravišta u troškove se uključuju i troškovi prijevoza i smještaja do visine stvarno nastalih troškova i dnevnice u skladu s odredbama čl. 13. Pravilnika o porezu na dohodak. Dodatke na potporu poduzetnik može ostvariti kod slanja radnika u nepovoljnom položaju na obrazovanje i izobrazbu te kod obrazovanja koje se provodi na brodu sukladno propisima iz Zakona o porezu na dobit. Radnikom u nepovoljnom položaju smatra se radnik:

- mlađi od 25 godina koji prethodno nije pronašao nikakav posao s redovitom plaćom,
- s invaliditetom kao posljedicom tjelesnih, duševnih ili psiholoških oštećenja a koji je sposoban sudjelovati na tržištu rada,
- koji se ponovo zaposlio nakon prekida od najmanje tri godine i radnik koji se ponovo zaposlio nakon korištenja roditeljskih i obiteljskih prava uređenih posebnim propisima,
- stariji od 45 godina koji nije stekao srednju školsku ili srednju stručnu spremu,
- dugotrajno nezaposlen radnik odnosno radnik koji je bio nezaposlen tijekom 12 uzastopnih mjeseci pri čemu se ovaj pojam primjenjuje na ovog radnika po isteku 6 mjeseci nakon njegova ponovnog zapošljavanja.

III.34.2. Na ovom se rednom broju iskazuje svota državne potpore koju porezni obveznik ostvaruje za istraživačko razvojne projekte na temelju čl. 111. a) do f) Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i Pravilnika o državnoj potpori za istraživačko razvojne projekte. Pravo na korištenje državne potpore za istraživačko razvojne projekte kroz umanjene porezne osnovice na temelju opravdanih troškova određenog projekta mogu ostvariti samo porezni obveznici kojima je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta izdalo potvrdu da određeni projekt ima karakteristike znanstvenog, temeljnog, primijenjenog i razvojnog istraživanja. Pod opravdanim troškovima podrazumijevaju se:

- plaće zaposlenika i naknade osobama koje izravno sudjeluju u istraživanjima,
- materijalni troškovi za istraživanja,
- troškovi usluga korištenih tijekom istraživanja (intelektualne i druge usluge),
- troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme u dijelu u kojem se ta sredstva koriste za istraživanja kod onih poreznih obveznika koji sami obavljaju istraživanje,
- troškovi amortizacije nabavljenih patenata i licenci koje se koriste za istraživanje,
- opći troškovi koji su nužni za istraživanje i koji se mogu rasporediti na razumnoj i dosljednoj osnovi.

III.35. Ovdje se iskazuje svota ukupnog umanjena računovodstvenog dobitka ili povećanja računovodstvenog gubitka na način da se zbroje sve prethodne pozicije od rb. 27. do 34. obrasca PD.

3.1.3 Obrazac PD IV. – POREZNA OSNOVICA

Tablica 5 Obrazac PD - utvrđivanje porezne osnovice

IV. POREZNA OSNOVICA													
36.	Dobit / gubitak nakon povećanja i smanjenja (r. br. 3. + r. br. 26. – r. br. 35.) ili (r. br. 4. – r. br. 26. + r. br. 35.)												
37.	Preneseni porezni gubitak (čl. 17. Zakona)												

38.	Porezna osnovica (r. br. 36. – r. br. 37.)																		
-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

IV.36. Polazeći od dobitka, dobitak na rb. 36. mora biti pozitivna veličina bez negativnog predznaka. Ako se u postupku utvrđivanja porezne osnovice dobije negativan broj tada za ovog poreznog obveznika ne postoji porezna osnovica niti porezna obveza – on je ostvario porezni gubitak koji se unosi na rb. 41. obrasca.

Porezni dobitak nakon uvećanja i smanjenja na rb. 36. se unosi u slučajevima:

- kada je dobitak uvećan za porezno nepriznate rashode iz rb. 26. veći od svote smanjenja dobitka iz rb. 35.,
- kada je svota ukupno porezno nepriznatih rashoda iz rb. 26. veća od svote uvećanog gubitka.

IV.37. U ovaj redni broj se unosi svota prenesenog poreznog gubitka iz prethodnog razdoblja oporezivanja. Sukladno čl. 17. Zakona, porezni obveznik može u razdoblju od najviše pet godina prenositi porezni gubitak koji smanjuje poreznu osnovicu. Porezni gubitak koji se prenosi u sljedeće porezno razdoblje oporezivanja nadoknađuje se u prvom sljedećem poreznom razdoblju. Porezni gubici iskorištavaju se onim redom kojim su nastali. Poduzetnik uz poreznu prijavu prilaže Pregled neiskorištenih prava na prijenos gubitka koji sastavlja prema godinama nastanka gubitka a podaci se uzimaju iz godišnjih poreznih prijava za navedeno razdoblje. Taj podatak se unosi na rb. 37. odnosno rb. 41. ukoliko je utvrđen porezni gubitak. U određenim slučajevima ograničava se pravo prijenosa poreznog gubitka i to u slučajevima:

- ako u razdoblju prava na prijenos poreznog gubitka porezni obveznik promijeni porezno razdoblje,
- kod prijenosa prava na nadoknadu poreznog gubitka pri statusnim promjenama (spajanju, pripajanju ili podjeli) na pravne sljednike,
- kada se promijeni vlasnička struktura za više od 50% u odnosu na strukturu vlasništva na početku poreznog razdoblja ako:
 - o poduzetnik već dva porezna razdoblja prije promjene vlasništva ne obavlja djelatnost ili

- o tijekom dva porezna razdoblja nakon promjena vlasništva poduzetnik bitno promijeni djelatnost osim ako je do promjene došlo radi očuvanja radnih mjesta ili sanacije poslovanja.

IV.38. Porezna osnovica na ovom rednom broju obrasca PD utvrđuje se tako da se svota dobitka nakon uvećanja i smanjenja (rb. 36.) umanju za svotu prenesenog gubitka iskaznog na rb. 37. Ako je svota dobitka nakon uvećanja i umanjena manja od svote prenesenog poreznog gubitka, porezna osnovica ne postoji i tada se ne popunjava pozicija IV. već se prelazi na poziciju V.

3.1.4 Obrazac PD V. – POREZNI GUBITAK

Tablica 6 Obrazac PD - porezni gubitak

V. POREZNI GUBITAK													
39.	Dobit / gubitak nakon povećanja i smanjenja (r. br. 3. + r. br. 26. – r. br. 35.) ili (r. br. 4. – r. br. 26. + r. br. 35.)												
40.	Preneseni porezni gubitak (čl. 17. Zakona)												
41.	Porezni gubitak za prijenos (r. br. 39. – r. br. 40.)												

IV.39. Podatak za ovaj redni broj izračunava se jednako kao i kod rb. 36. odnosno:

- $rb. 39. = rb. 3. + rb. 26. - rb. 35.$ ili
- $rb. 39. = rb. 4. - rb. 26. + rb. 35.$

Ako se polazeći od dobitka (rb. 3.) u postupku utvrđivanja porezne osnovice utvrdi negativni broj tako izračunana svota unosi se na ovaj redni broj.

IV.40. Utvrđuje se na način koji je već prethodno pojašnjen pri demonstriranju rb. 37.

IV.41. Porezni gubitak koji se prenosi u sljedeće porezno razdoblje utvrđuje se:

- ako je preneseni porezni gubitak iz prethodnih razdoblja veći od dobivenog dobitka nakon svih uvećanja i umanjenja. Tada se u sljedeće porezno razdoblje prenosi preostali dio poreznog gubitka tj. razlika između dobitka i prenesenog poreznog gubitka.
- ako je na rb. 39. iskazan porezni gubitak tada preneseni porezni gubitak uvećavamo za svotu poreznog gubitka i dobiveno prenosimo u sljedeće porezno razdoblje.

Za poduzetnike koji su imali porezni gubitak za prijenos odnosno popunili su rb. 41. obrasca PD, ovdje daljnje popunjavanje obrasca prestaje jer za njih ne postoji porezna obveza. To vrijedi za sve osim onih koji nisu imali prenesenog gubitka pa su tijekom godine plaćali predujmove poreza. Oni su u obvezi popuniti i rb. 56. i 58. o kojima će se govoriti kasnije.

3.1.5 Obrazac PD VI. – POREZNA OBVEZA

Tablica 7 Obrazac PD - porezna obveza

VI. POREZNA OBVEZA												
42.	Porezna osnovica (r. br. 38.)											
43.	Porezna stopa (čl. 28. Zakona)											
44.	Porezna obveza (r. br. 42. × r. br. 43.)											

VI.42. Na ovom rednom broju iskazuje se iznos porezne osnovice a podatak o poreznoj osnovici uzima se sa rb. 38. koji je prethodno protumačen.

VI.42. Na ovaj redni broj unosi se Zakonom propisana stopa poreza na dobitak koja je u trenutku pisanja ovog rada:

- 12% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 3.000.000,00 kn, ili
- 18% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi jednaki ili veći od 3.000.000,01 kn.

VI.43. Na ovom se rednom broju unosi svota porezne obveze dobivena nakon što se utvrđena porezna osnovica pomnoži propisanom stopom poreza.

3.1.6 Obrazac PD VII. – POREZNE OLAKŠICE, OSLOBOĐENJA I POTICAJI

Porezna obveza iskazana na rb. 44. može se smanjiti za svote olakšica, oslobođenja i poticaja prema posebnim propisima. Olakšice, oslobođenja i poticaje mogu koristiti samo oni porezni obveznici koji su ostvarili porezni dobitak tj. iskazali poreznu osnovicu temeljem koje su obračunali poreznu obvezu jer ukoliko ne postoji porezna obveza porezne olakšice, oslobođenja i poticaji nemaju se na što primijeniti.

Tablica 8 Obrazac PD - porezne olakšice, oslobođenja i poticaji

VII. POREZNE OLAKŠICE, OSLOBOĐENJA I POTICAJI												
45.	Olakšice i oslobođenja za potpomognuta područja (r. br. 46. + r. br. 47.)											
46.	Olakšice i oslobođenja na području Grada Vukovara (čl. 28.a st. 1. Zakona i čl. 42. Pravilnika)											
47.	Olakšice i oslobođenja na području I. skupine (čl. 28.a st. 2. Zakona i čl. 42. Pravilnika)											
48.												
49.	Olakšice prema čl. 8., 9., 25. i 26. Zakona o poticanju ulaganja i čl. 43.a st. 1. i 2. Pravilnika (r. br. 49.1. + r. br. 49.2. + r. br. 49.3. + r. br. 49.4.)											
49.1.	Iznos olakšice za mikropoduzetnike uz primjenu umanjene stope za 50%											
49.2.	Iznos olakšice uz primjenu umanjene stope za 50%											
49.3.	Iznos olakšice uz primjenu umanjene stope za 75%											

49.4.	Iznos olakšice uz primjenu umanjene stope za 100%																					
50.	Olakšice prema čl. 25. Zakona o poticanju ulaganja i čl. 43.a st. 3. Pravilnika (r. br. 50.1. + r. br. 50.2. + r. br. 50.3. + r. br. 50.4.)																					
50.1.	Iznos olakšice uz primjenu umanjene stope za 50%																					
50.2.	Iznos olakšice uz primjenu umanjene stope za 65%																					
50.3.	Iznos olakšice uz primjenu umanjene stope za 85%																					
50.4.	Iznos olakšice uz primjenu umanjene stope za 100%																					
51.	Ukupni iznos poticanja ulaganja (r. br. 49. + r. br. 50.)																					
52.	Ukupni iznos olakšica, oslobođenja i poticaja (r. br. 45. + r. br. 51.)																					

VII.45.46.47. Poduzetnici koji obavljaju djelatnost na području Grada Vukovara prema Zakonu o obnovi i razvoju Grada Vukovara i poduzetnici koji djelatnost obavljaju na potpomognutom području jedinica lokalne samouprave razvrstane u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske mogu ostvariti pravo na korištenje porezne olakšice i oslobođenja na način i pod uvjetima propisanim čl. 28. a) Zakona o porezu na dobit a u skladu s odredbama Pravilnika o načinu ostvarivanja porezne olakšice za obavljanje djelatnosti na području Grada Vukovara i na potpomognutim područjima.

VII.49.(1-4) Na ovaj redni broj unosi se porezna olakšica na temelju Zakona o poticanju investicija i unapređenja investicijskog okruženja (NN 111/12, 28/13), Zakona o poticanju ulaganja (NN 102/15), njegovim izmjenama i dopunama (NN 25/18) te Uredbe o poticanju ulaganja (NN 31/16). Olakšicu mogu koristiti samo oni poduzetnici koji su stekli status nositelja poticajnih mjera i ako su izvršili ulaganja sukladno odredbama Zakona. Potvrdu o statusu nositelja poticajnih mjera velikim poduzetnicima izdaje Ministarstvo gospodarstva a svim ostalim Ministarstvo poduzetništva i obrta. Iz tog razloga poduzetnik – nositelj poticajnih mjera treba prije početka ulaganja nadležnom ministarstvu podnijeti Prijavu ulagateljskog elaborata u svrhu korištenja poticajnih mjera.

VII.50.(1-4) Ovaj redni broj popunjavaju oni obveznici poreza na dobit koji još nisu iskoristili poticaje ulaganja na temelju stečenih prava prema odredbama ranije važećeg Zakona o poticanju ulaganja (NN 138/06 i 61/11) te Uredbe o poticanju ulaganja (NN 64/07) za ulaganja započeta u razdoblju od 01.01.2007. do 02.10.2015.

VII.51. Na ovom se broju unosi ukupna svota poticaja investicija i ulaganja kao zbroj svota na rb. 49. i 50.

VII.52. Na ovom se broju unosi ukupna svota poreznih olakšica, oslobođenja i poticaja koje je porezni obveznik ostvario u poreznom razdoblju a koje se iskazane na rb. 45. i 51. Svota ukupnih olakšica, oslobođenja i poticaja ne može biti viša od porezne obveze iskazane na rb. 44. obrasca PD odnosno ukupne olakšice priznaju se najviše do visine obračunane svote poreza na dobit.

3.1.7 Obrazac PD VIII. – POREZNA OBVEZA NAKON ODBITKA OLAKŠICA, OSLOBOĐENJA I POTICAJA

VIII. POREZNA OBVEZA NAKON ODBITKA OLAKŠICA, OSLOBOĐENJA I POTICAJA												
53.	Porezna obveza (r. br. 44. – r. br. 52.)											
54.	Uračunavanje poreza plaćenog u inozemstvu (čl. 30. Zakona)											
55.	Porezna obveza (r. br. 53. – r. br. 54.)											
56.	Uplaćeni predujmovi											
57.	Razlika za uplatu (r. br. 55. – r. br. 56.)											
58.	Razlika za povrat (r. br. 56. – r. br. 55.)											
59.	Predujmovi za sljedeće porezno razdoblje (čl. 47. st. 3. t. 59. Pravilnika)											

VIII.53. Ovdje se unosi podatak o poreznoj obvezi nakon prethodno iskazanog odbitka olakšica, oslobođenja i poticaja i to kao razlika između rb. 44. i 52.

VIII.54. Na ovom rednom broju se unosi svota porezna na dobit ostvarenog poslovanjem u inozemstvu koja se može uračunati u tuzemni porez. Čl. 30. Zakona o porezu na dobit propisuje da ako je tuzemni porezni obveznik ostvario prihode ili dobitak poslovanjem u inozemstvu te na njih platio porez, svota tog poreza uračunati će mu se u tuzemni porez najviše do svote poreza na dobit koji bi za tako ostvareni prihod ili dobit platio u Republici Hrvatskoj. Pritom je obvezno da prihodi ili dobitak na koji je plaćen porez u inozemstvu bude iskazan na rb. 25. obrasca PD. Ako je poduzetnik u inozemstvu platio više poreza nego što bi platio prema tuzemnom obračunu, priznati će mu se samo svota do visine utvrđene primjenom hrvatske porezne svote. Ako je u inozemstvu platio manje poreza nego što bi to učinio prema tuzemnom obračunu, obvezan je uplatiti razliku. Zaključak je da plaćeni porez u inozemstvu na koncu poprima obilježje plaćenog predujma tuzemnog poreza.

VIII.55. Na ovom rednom broju se iskazuje konačna porezna obveza za prezentirano porezno razdoblje i to kao razlika između porezne obveze utvrđene na rb. 53. i uračunatog poreza plaćenog u inozemstvu.

VIII.56. Ovdje se iskazuje svota uplaćenih predujmova poreza na dobit koji se odnose na prezentirano porezno razdoblje pod uvjetom da poduzetnik nema nepodmirenih dugovanja na ime poreza na dobit.

VIII.57. Ovdje se iskazuje svota razlike za uplatu kada se od obveze poreza na dobit oduzme svota uplaćenih predujmova poreza na dobit s rb. 56. Razliku poreza na dobit treba uplatiti najkasnije do dana podnošenja porezne prijave (obrasca PD) Poreznoj upravi.

VIII.58. Sukladno čl. 35. st. 4. Zakona, ako je porezni obveznik tijekom godine uplatio više predujma za porez nego što je obračunao za to porezno razdoblje, slobodan je tražiti povrat sredstava u obliku isplate ili priznavanja predujma za sljedeće porezno razdoblje. Iznos tako preplaćenog poreza na dobit iskazuje se na ovom rednom broju.

VIII.59. Na ovaj redni broj se unosi iznos predujma za sljedeće porezno razdoblje koje se utvrđuje na način da se porezna obveza iskazana na rb. 53. podijeli s brojem mjeseci poreznog razdoblja (12).

4 ZAKLJUČAK

Porezni sustav je vrlo kompleksan i promjenjiv sustav čije zakone, propise i odredbe zasigurno nije lako protumačiti. Čak ni kada si odredimo cilj proučiti samo jedan segment poreznog sustava, primjerice porez na dobit, teško možemo obuhvatiti sve situacije i opcije. Hrvatski porezni sustav karakteriziraju mnoge i česte promjene pa bi u svrhu unapređenja poreznog sustava trebalo osigurati njegovu stabilnost, trajnost i jasnoću.

Treba istaknuti važnost poreznih olakšica, oslobođenja i poticaja koje hrvatsko zakonodavstvo nudi poreznim obveznicima. Dvojaki su učinci omogućavanja raznih olakšica, oslobođenja i poticaja. S jedne strane, uvođenje takvih mjera je na štetu prihoda od poreza na dobit dok pak s druge strane se istovremeno privlače strani investitori i sprečava se odljev hrvatskog kapitala.

Ovim radom obrađena je i tema dvostrukog oporezivanja koja se kao anomalija pojavljuje u slučaju kada isti porezni obveznik plaća poreznu obvezu po istoj osnovi u dvije zemlje. Takvu anomaliju moguće je izbjeći ili ublažiti sklapanjem međunarodnih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja kao i primjenom nekoliko metoda poput sustava imputacije, odvojenih poreznih stopa ili sustava odbitka dividendi.

Cilj istraživanja na temu oporezivanja dobiti, između ostalog bilo je i upoznavanje s načinom utvrđivanja porezne osnovice te se nakon istraživanja sa sigurnošću može zaključiti da svaki gubitak nije gubitak kao što ni svaki dobitak nije dobitak. Na kraju svakog poreznog razdoblja svaki porezni obveznik poreza na dobit suočava se sa izazovom utvrđivanja porezne osnovice tj. porezne obveze. U svrhu izračuna osnovice poreza na dobit polazi se od računovodstvenog dobitka kao polazne osnovice koja se povećava za stavke navedene čl. 7. Zakona o porezu na dobit i smanjuje za stavke navedene čl. 6. Zakona. Suprotno tome, poduzetnici koji su iskazali računovodstveni gubitak povećavaju gubitak primjenom odredbi iz čl. 6. Zakona o porezu na dobit a umanjuju ga odredbama iz čl. 7. istog Zakona. Tim postupkom računovodstveni gubitak može postati porezni dobitak. Pritom se pojavljuje razlika između računovodstvenog i poreznog dobitka ili gubitka koja može biti privremena odnosno neutralizirati će se u budućnosti ili stalna što znači da se nikada neće neutralizirati niti ukinuti.

5 POPIS LITERATURE

5.1 KNJIGE I ČLANCI

Šimurina N., Šimović H., Mihelja Žaja M., Primorac M. (2012). Javne financije u Hrvatskoj. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb

Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

5.2 INTERNETSKI IZVORI

https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pog965
(pristupano 01.10.2019.)

<http://www.poslovni.hr/vijesti/sve-sto-trebate-znati-o-dvostrukom-oporezivanju-215528> (pristupano 01.10.2019.)

Kesner-Škreb M. (2005). Dvostruko oporezivanje. Financijska teorija i praksa.

<https://www.ijf.hr/upload/files/pojmovnik11.pdf> (pristupano 09.10.2019)

Kesner-Škreb M. (2004). Porez na dobit. Financijska teorija i praksa.

<http://www.ijf.hr/pojmovnik/dobit.htm> (pristupano 09.10.2019)

5.3 ZAKONI I DRUGI PROPISI

Opći porezni zakon NN 115/16, 106/18. Preuzeto s <https://www.zakon.hr/z/100/Op%C4%87i-porezni-zakon> (30.09.2019)

Zakon o porezu na dobit (NN 177/04)

Pravilnik o porezu na dobit (NN 95/05)

5.4 ČLANCI IZ ČASOPISA

Jurić, Đ. (2019). Godišnji obračun poreza na dobitak za 2018. godinu – sastavljanje obrasca PD. Računovodstvo, revizija i financije. 01/2019, str. 77 – 129.